

1) Jste zakládajícím členem a jednou z vůdčích osobností iniciativy a petice D.O.S.T. (Důvěra, Objektivita, Svoboda, Tradice), která se znepokojením reagovala na některé závažné problémy současnosti. Brzy tomu bude rok, co iniciativa vznikla a navzdory počáteční snaze „Nové třídy“ DOST poškodit mediálními útoky a lživým obviňováním z „extremismu“, „netolerance“ a „fašizujícího jednání“ se iniciativu umlčet nepodařilo. Za malé vítězství lze považovat i to, že D.O.S.T. podepsaly mnohé známé osobnosti, stejně jako parlamentní politici. Co si od D.O.S.T. slibujete, čemu se věnujete v současné době a jaké další akce a projekty od D.O.S.T. můžeme čekat?

MS: Naší prioritou je zabránit přijetí antidiskriminačního zákona. Průběžně apelujeme na poslance z řad ODS a KDU-ČSL, aby se nepodřizovali diktátu Evropské unie, ale jednali autonomně. Aby přihlíželi k záporné hodnotě vlastního zákona, nikoli k hrozbě sankcí, kterým budeme údajně čelit v případě, nebude-li zákon přijat.

Hlasování o prezidentském vetu antidiskriminačního zákona se podařilo přesunout až na dobu po krajských a senátních volbách, a stále není zřejmé, bude-li mít Sněmovna dostatek hlasů k přehlasování veta. Co bude iniciativa D.O.S.T. činit v případě, že zákon nakonec přijat bude? Z nedávného sněmu signatářů D.O.S.T. vzešel podnět ke vzniku monitorovací skupiny, jež bude na jeho aplikaci dohlížet. V případě, že bude docházet ke zjevně nespravedlivým postihům, bude obětí antidiskriminačního zákona připravena účinně pomáhat. Naším právním konzultantem je JUDr. Milan Hulík, který má již z doby komunismu, coby člen Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, nemalé zkušenosti s obhajobou osob, stíhaných pro politické či ideové „zločiny“.

2) Delší dobu figurujete jako ředitel konzervativní organizace Institut svatého Josefa. Mohl byste popsat jeho činnost podrobněji?

MS: Institut sv. Josefa je občanské sdružení, zaměřené k podpoře svépomocných vzdělávacích, kulturních a vlastivědných aktivit z pohledu katolického náboženství. Působí aktivně v oblasti tzv. domácího vzdělávání (plnohodnotná alternativa ke školní docházce) i vzdělávání dospělých, a to pořádáním kurzů a přednášek na náboženská a sociálně etická témata. Přestože jsme já i moji spolupracovníci katolíky, našich aktivit se účastní i lidé jiných světonázorů či lidé, kteří svoji hodnotovou orientaci dosud plně ujasněnou nemají. Zájemce o činnost Institutu sv. Josefa či spolupráci mohou odkázat na webové stránky www.stjoseph.cz

3) V minulosti jste také nějakou dobu působil jako ředitel Občanského institutu, v jehož čele dnes stojí Roman Joch. Co vás vedlo k odchodu z OI? Byl jím nesoulad mezi myšlením konzervativce „staré školy“ s názory, blízkými nekonzervativnímu spektru, které dnes OI víceméně zastává?

MS: Důvody mého odchodu z Občanského institutu jsou ideové, nikoli osobní. S Romanem Jochem mne nepřestává pojit přátelství i oboustranná záliba v konfrontaci myšlenek. Nemohu popřít, že jsem v průběhu těch dlouhých let, co jsem v Občanském institutu působil, svoje některé názory a stanoviska postupně měnil. Na počátku devadesátých let jsem coby

nedovzdělaný „studentský revolucionář“, pod vlivem konzervativnější části pražského disentu, našel zalíbení v americkém neokonzervatismu a klasickém liberalismu. Teprve pozdější zkušenosti, důkladnější studium a časté cesty do USA začaly moje dosavadní představy nahlodávat. Stále více jsem se blížil postojům, americkou politickou hantýrkou označovaným jako paleokonzervativní (v evropském prostředí traditionalistické), ovšem nepodařilo se mi moje kolegy přesvědčit o tom, že tak, jak se vyvíjejí moje názory, se má vyvíjet i Občanský institut. A jak říkají Angličané – *the rest is history*.

4) Zastavíme-li se na chvíli u zmíněných neokonzervativců, jak se Vy, jako věřící člověk a katolík díváte na teoretický a praktický dopad vizí neokonzervativců, kteří usilují o „spásu světa“ ideou liberální demokracie a jejím šířením? Hrozí podle Vás, že taková idea může být zneužita k ospravedlnění dominance a hegemonie jednoho státu?

MS: V řadě svých textů či přednášek s neokonzervatismem polemizuji. Dříve, než objasním proč, zmíním jednu „roztomilou“ historku z doby, kdy jsem pracoval v Občanském institutu. Kontakt s americkými neokonzervativci zde byl – a předpokládám, že je dosud – velmi častý. Čekali jsme návštěvu jedné významné osoby, potenciálního sponzora, který se v neokonzervativním táboře pohyboval jako ryba ve vodě. Čekal jsem jej u vchodu do Emauzského kláštera, kde Občanský institut sídlí, a když jsem jej uvedl do krásné křížové chodby, na jejíchž zdech jsou fresky z 15. století, vyrazil mi náš host dech vážně míněným dotazem, za jakou cenu by se tento klášter mohl pořídit, že by se poohlédl po případném kupci... Možná není toto burantsví, alespoň ne v této míře, pro neokonzervativce typické, ale na pozadí jejich ideologických východisek je vcelku pochopitelné.

Myslím, že úzce souvisí s jejich přesvědčením o výlučnosti a dějinné poslání USA a blahodárnosti svého politicko-hospodářského systému a jeho aplikovatelnosti kdekoli ve světě. Dosavadní dějiny politických idejí vykládají optikou pokroku, vrcholícím ustavením „nového řádu věků“ (*novus ordo seclorum*). Amerikanismus v podání neokonzervativců je jakýmsi kvazináboženstvím, sekularizovanou ideou vykoupení z otroctví starého evropského řádu.

Neokonzervatismus má misijní povahu, má svoje zapálené kazatele, svůj kánon i posvátné texty. Vše bývá poměřováno společně vyznávanými dogmaty. Přestože jsou v řadách neokonzervativců i křesťané, je pro ně typické, že svoje náboženské postoje přizpůsobují neokonzervativní věrouce. Když jsem si toto ideové manko coby katolík uvědomil, nemohl jsem předstírat, že jsou oba světonázory slučitelné, čímž dosavadní vřelost, kterou jsem ze strany neokonzervativců pociťoval, nápadně ochladla.

5) Osetinská krize oživila debatu nad postavením a budoucností současného Ruska. V jednom ze svých článků jste rezolutně odmítl pohled, který z rozpoutání války viní Ruskou federaci a zařadil jste se tak po bok prezidenta Klause, který reagoval obdobným způsobem. Jak vidíte dnešní Rusko? Je opravdu naším nepřítelem, nebo potenciálním spojencem v budoucnosti (zejména proti militantnímu islámu)? Může podle vás dojít k naplnění vizí, o kterých hovořil

například francouzský historik Le Goff, tj. spojení latinského a pravoslavného civilizačního okruhu?

MS: Nejsem pochopitelně ruskou domácí či zahraniční politikou nadšen, ale odmítám výše zmíněnými neokonzervativci zastávaný názor, že se dnešní Rusko navrácí k politice sovětské éry. Pragmatický Putin ví, že má-li pozvednout ruský národ k vyšší míře sebeúcty, musí hrát i na jiné struny, než jsou ty, jež vedou do prostředí plutokraticky orientovaných oligarchů a technokratů, jak tomu bylo za vlády cara Borise. Tehdy neokonzervativci slavili konec dějin a definitivní vítězství demokratického kapitalismu ve světě. Jak hluboce se mylili!

Nemyslím si, že je Putin opravdovým vlastencem, stejně jako není křesťanem, jakkoli se příležitostně pravoslavných obřadů účastní. Nicméně ví, že má-li Rusko mít vůbec nějakou národní budoucnost, musí se orientovat na ty síly, jež reprezentují ideje a hodnoty z doby před bolševickou revolucí.

Vizi historika Le Goffa ovšem nesdílím. I kdyby došlo k renesanci katolické víry v Evropě, pravoslavné Rusko se s Evropou nesblíží. Podmínkou opravdu účinného souručenství Západu s Východem je ruský rozchod se schismatem a uznání primátu římského biskupa v Církvi. Nedojde-li k návratu ruské pravoslavné církve do katolické jednoty, odmítavý vztah Ruska k latinské Evropě přetrvá. Spolupráce bude sice možná, nebude však ani příliš srdečná, ani civilizačně účinná.

6) Současná vláda Mirka Topolánka, respektive Občanská demokratická strana, se stává často cílem kritiky za svůj odklon od pravicové politiky a původně deklarovaných konzervativních postojů. Věříte ministru spravedlnosti Pospíšilovi, který ujistil představitele církví, že církevní sňatky zůstanou i v případě přijetí novely Občanského zákoníku (která je původně rušila) zachovány? Jaké spatřujete hlavní nebezpečí v případě, že bude přijat a vejde v účinnost tzv. „antidiskriminační zákon“?

MS: Ministr Pospíšil si zachování současného stavu v oblasti uzavírání sňatků sice nepřeje, nicméně situace se nyní jeví tak, že pokusí-li se svůj původní záměr opět prosadit do projednávaného textu, občanský zákoník neschválí ani vláda, natož parlament. Pospíšil však navrhl ještě jinou, závažnější změnu rodinného práva. Dosavadní zákonná norma uvádí plození a výchovu dětí jako hlavní účel manželství. Pospíšil, v jednotě s hodnotovými liberály a homosexuální lobby, se kterou otevřeně sympatizuje, požaduje odstranění zmínky o účelu manželství v novém zákoníku, aby byl vytvořen prostor pro plné zrovnoprávnění sodomských vztahů s manželským svazkem. Tomu je třeba zabránit.

7) Zajímá by mě Váš názor na problematiku interrupcí a euthanasie. Je pro Vás obojí naprosto nepřijatelné, či uznáváte jejich legitimitu v extrémních případech (nevyléčitelná nemoc v případě euthanasie, incest, či těžké poškození plodu, ohrožujícího život matky u interrupce)?

MS: Odpověď na tuto otázku plyne z předchozího poznání hodnoty lidského života a jeho

smyslu. Zastánci potratu či eutanazie mají vážné argumentační manko. Souhlasíme-li se zabitím nevinné lidské osoby v rané či pozdní fázi jejího života, budme alespoň důslední. Lidský život pak může být svévolně ukončen v jakémkoli okamžiku, stačí jen, když v jeho okolí převládne mínění, že jeho další existence je z nějakého důvodu bezcenná, že se stává se překážkou pro realizaci druhých lidí apod. Podle jakého měřítka však máme rozhodovat o tom, který člověk je hoden života a který není? To vám nikdo ze zastánců potratu nesdělí.

Odmítám potraty a eutanazii z toho důvodu, že každý lidský život je Božím darem. Před několika lety jsem se účastnil pohřbu dítěte, které se nemohlo hýbat a se svým okolím komunikovalo jen očima a neartikulovanými zvuky. Na jeho pohřbu zazněla z úst dětského psychologa Dr. Šturmy slova, která se mi vryla do srdce. Nebýt Janíčka, řekl, nebylo by ani těch mnoha skutků lásky, které mu byly projevovány. Nechci znít pateticky, ale díky přítomnosti Janíčka se svět stal o malinko lepší. A Janíček? Ten je dnes v milující náruči Boží a toho, co mu nebylo dáno do vínku na jeho pozemské pouti, má nyní v hojnosti.

8) Vidíte do budoucna naději v nějakém opětovném nalezení duchovních kořenů Evropy? Otevřeně: myslíte si jako římský katolík, že je dnes šance porazit McWorld, televizní seriály, kult sexu a peněz a znovuobjevit kulturu, založenou nikoli jen na materiálním základě? Jinými slovy, jak přesvědčit dnešní mládež o existenci něčeho, co nás přesahuje a o tom, že naše dějiny a kultura nebyly tvořeny jen tím, na co si můžeme sáhnout?

MS: Nemyslím si, že je v našich silách změnit většinové smýšlení dnešních mladých lidí. To ovšem neznamená, že máme kapitulovat a přijmout soudobou mentalitu za svou. Usilujme o to, abychom svým vlastním životem dávali dobrý příklad, neboť jen tak účinně promluvíme k srdcím těch, se kterými se pravidelně vídáme – ve škole, v zaměstnání, v sousedství.

Ovšem čeho není schopen člověk, to může Bůh. Nepodceňujme význam Božího zasahování do lidských dějin. Mohl bych uvést několik příkladů z minulosti, kdy události díky Boží intervenci nabraly zcela jiný, neočekávaný směr. Nakonec i ta současná krize na finančních trzích, jež může skončit naprostým kolapsem stávajících politicko-ekonomických struktur, by mohla mít pozitivní vyznění, přistoupíme-li k ní sub specie aeternitatis. Poskytuje vhodnou příležitost ke zpytování svědomí naší materialisticky a nitrosvětsky zaměřené kultury, jež není spjata s kultem Boha, ale neomezeného bohatství, úspěchu a těla. Pokud nás ani tato krize nesrazí na kolena, pak se obávám, že nám srazí vaz.

9) Významný francouzský politický myslitel Alain de Benoist, jehož tvorba v posledních letech začala nalézat určitou zpětnou vazbu v českém prostředí (zejména pro jeho kritiku principů politické korektnosti a názorové cenzury, stejně jako totalitarismu) kdysi upozorňoval na údajnou roli křesťanství a judaismu, které vnesením některých prvků do antické společnosti (absolutizace Boha) vytvořily základ pro moderní totalitní myšlení. Jak byste coby v politice se pohybující věřící křesťan a zároveň odpůrce totality čelil de Benoistově kritice?

MS: Pojem Boha absolutnost implikuje, jinak jej nelze myslet. Copak není zřejmé, že pojem

relativního Boha je vnitřně rozporný? Co je relativní, nemůže být zdrojem bytí všeho ostatního. Taková skutečnost nemůže být Bohem, ale jen jedním z tvorů, existenčně závislých na jiných.

Teze Alana de Benoista je proto věčně chybná. Pravdivější vhled do poměru mezi náboženstvím a politikou vnesl Eric Voegelin, který za teoretický předpoklad moderního totalitarismu uvádí tzv. imanentizaci eschatonu. Co tím měl na mysli? V první řadě chtěl upozornit na nebezpečí popření ontologické odlišnosti přirozeného a nadpřirozeného řádu. Pojmem „*eschaton*“ odkazuje na skutečnosti za horizontem časného světa a jsou-li imanentizovány, tj. zesvětštěny, je poslední cíl, tedy smysl lidského života, totálně přikován ke světu. Zárukou inklinace k totalitarismu je tedy popření Boží transcendence a s ním související kladení posledního cíle člověka do tohoto světa, nikoli jejich opak, jak tvrdí de Benoist. Byly snad orientální despocie, jež kladly identitu světa a božství, méně totalitární, než despocie moderní doby? Boží transcendence vůči světu je základní podmínkou autentické lidské svobody, a to jak individuální, tak občanské. Uznává-li politická moc ještě vyšší autoritu, než je ona sama, nestává se totalitární. Pokud se však vše božské snese na zem, aby s ní splynula, pak zpravidla nenastává nebe, ale peklo.

Vyšlo v říjnovém čísle časopisu 51pro.